

НАУКА І ОСВІТА

SCIENCE AND EDUCATION – НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ

№ 1-2, СІЧЕНЬ-КВІТЕНЬ, 2008

Науково-практичний журнал
Південного наукового
Центру АПН України
Рік заснування – жовтень 1997
Виходить 1 раз на два місяці

Редакційна колегія

О.Я.ЧЕБИКІН, докт. психол. н., професор, академік АПН України

(головний редактор),

А.М.БОГУШ, докт. пед. н., професор, академік АПН України

(заступник гол. редактора, педагогіка, методика),

І.М.БОГДАНОВА, докт. пед. н., професор,

Л.К.ВЕЛИТЧЕНКО, докт. психол. н.,

В.Ф.ВЕНДА, докт. психол. н., професор,

Н.Ф.КАЛІНА, докт. психол. н., професор,

В.К.КАЛІН, докт. психол. н., професор,

Е.Е.КАРПОВА, докт. пед. н., професор,

З.Н.КУРЛЯНД, докт. пед. н., професор,

А.Ф.ЛІНЕНКО, докт. пед. н., професор,

Ю.Б.МАКСИМЕНКО, докт. психол. н., професор,

Р.Ю.МАРТИНОВА, докт. пед. н., чл.-кор. АПН України,

О.П.САННІКОВА, докт. психол. н., професор,

С.М.СИМОНЕНКО, докт. психол. н., професор,

Л.А.СНІГУР, докт. психол. н., професор,

М.П.ЧЕРКАСОВ ст. наук. співробітник

(відповідальний секретар)

ББК 74я 54

Н34

УДК 37 (05) “54-02”

Журн. Науково-практичний.

Педагогіка і психологія.

Зареєстровано 11. 06. 1997 р. серія КВ № 2802

© Південний науковий Центр АПН України, 2007

Рекомендовано до друку Вченою Радою

ПНЦ АПН України 11.02.2008 р. (Пр. № 2).

Здано до набору 12.02.08 р. Підп. до друку 03.03.08 р.

Формат 70x108/16. Папір друк. №1. Друк офсетний.

Обл.-вид. арк. 34,05. Ум. друк. арк. 20,4.

Наклад 100 прим. Зам. № 11.

Комп'ютерна верстка О.І. Кисельова

Редакція англійських текстів Г.В. Мельниченко

Видається за сприяння Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського

Адреса редакції: 65014 Одеса, вул. Пушкінська, 23.

Тел. 725-29-13 *(головн. редактор та заст. головн. редактора; відп. секретар).*

E-mail: NaukaiOsvita2006@rambler.ru

ЗМІСТ

Проект професора Е.Е. Карпової: "Якість підготовки фахівців і Болонський процес"	
<i>Адєєва О.В.</i> Проблема підготовки вчителів-практиків до валеологічного виховання учнів.....	4
<i>Алексєєва І.М.</i> Герменевтичний підхід в музичній освіті в умовах Болонського процесу.....	7
<i>Алієва Т.О.</i> Мотивація навчальної діяльності студентів як основа якості підготовки вчителів математики в умовах Болонського процесу.....	9
<i>Андрійчук Р.Г., Васильєва Р.Ю.</i> Підготовка майбутніх учителів до формування безпечної поведінки школярів у зоні радіаційного контролю.....	14
<i>Башавець Н.А.</i> Здоров'я –запорука якісної підготовки студентів.....	19
<i>Бужина І.В.</i> Гуманістичні відносини як один із засобів гуманізації професійної освіти.....	22
<i>Василенко І.А.</i> Особливості спілкування вчителя в умовах сучасної школи.....	25
<i>Гвоздій С.П.</i> Вплив індивідуальних особливостей майбутніх учителів на якість підготовки до навчання школярів основ безпечної поведінки.....	28
<i>Головоко С.Г.</i> Науково-теоретичні засади розвитку творчої пізнавальної діяльності студентів (на матеріалі викладання політичних дисциплін).....	31
<i>Горчакова О.А.</i> Зародження та розвиток науково-педагогічної діяльності в античний період.....	35
<i>Ендеберя І.В.</i> Дослідження мотивації у процесі професійного самовизначення студентів-психологів.....	39
<i>Жаровцева Т.Г.</i> Проблема професійних утруднень у процесі взаємодії педагогів з неблагополучними сім'ями.....	42
<i>Завалєвська О.В.</i> Болонський процес та конкурентоспроможність майбутніх фахівців.....	45
<i>Івершинь А.Г.</i> Проблема навчання творчості на заняттях з дизайну студентів факультету дошкільного виховання.....	48
<i>Ковалів Ж.В.</i> Якість інтенсивного навчання іноземних мов майбутніх фахівців в умовах європейської інтеграції.....	51
<i>Кавиліна Г.К.</i> Основні етапи розвитку відчуття кольору у студентів на заняттях з малювання.....	55
<i>Кремешна Т.І.</i> Педагогічна самоєфективність як умова успішного викладання.....	58
<i>Лісниченко А.П.</i> Цілепокладання як фактор ініціювання самоорганізації майбутніх учителів у навчальній діяльності.....	61
<i>Лобода Ю.Г.</i> Дистанційне навчання із плануванням міжпредметних зв'язків у підготовці майбутніх інженерів з використанням комп'ютерно-інтегрованих технологій.....	65
<i>Монке О.С.</i> Підготовка майбутніх фахівців до організації художньо-мовленнєвої діяльності в дошкільних закладах освіти.....	68
<i>Нєдьялкова К.В.</i> Інтелектуалізація вищої освіти як чинник підвищення якості підготовки фахівців в умовах європейської інтеграції.....	72
<i>Орловська К.О.</i> Вікові особливості формування життєвої перспективи старших підлітків.....	75
<i>Оськіна Н.О.</i> Формування індивідуального навчального плану магістранта в умовах ECTS.....	77
<i>Пальшкова І.О.</i> Історичний аспект підготовки вчителів початкової школи до професійної діяльності як складової професійно-педагогічної культури.....	80
<i>Петрусенко С.Ю.</i> Сутність поняття «система» в організації науково-методичної роботи гімназії.....	85
<i>Пільова С.Г.</i> Формування лідерських якостей майбутніх учителів.....	87
<i>Руденко Ю.А.</i> Формування умінь і навичок виразного читання як необхідний компонент професіограми майбутніх фахівців дошкільної освіти.....	90
<i>Садова Т.А.</i> Активізація пізнавальної діяльності студентів як умова підвищення якості навчального процесу.....	94
<i>Стрига Е.В.</i> Професійний менталітет педагогів – музикантів.....	98
<i>Титаренко Л.М.</i> Професійність фахівців державного управління за умов становлення громадянського суспільства (особливості підготовки кадрів).....	101
<i>Тітова Г.В.</i> Феномен лідерства і лідерські якості в навчальному колективі.....	105
<i>Ткаченко М.В.</i> Самостійна робота студентів як чинник професійного становлення майбутнього фахівця.....	107
<i>Ткачук І.О.</i> Проблема герменевтико-орієнтованого навчання студентів.....	111
<i>Трубник І.В.</i> Діагностика мотиваційної складової еколого-професійної компетентності майбутніх вихователів.....	113
<i>Філіпова Т.В.</i> Процесуальні компоненти особистісно орієнтованої технології формування професійного менталітету державних службовців.....	118
<i>Чубук Р.В.</i> Педагогічні умови формування спроможності соціальних педагогів до виконання функцій соціального коучингу при роботі із студентською молоддю.....	121

Психологія	
Бондаревич С.М. Психологические критерии диагностики временного развития хронических заболеваний.....	126
Волошко Д.О. Соціально-психологічна модель «комунікативно сумісної» молоді подружньої пари.....	132
Горелов І.Ю. Взаємозв'язок саморегуляції працівників міліції з рівнем їх психологічної готовності до застосування вогнепально-силового впливу.....	136
Дмитриева М.С. Легитимация психологических свойств человека творящего.....	139
Закревський В.Е. Екстернат як форма розвитку обдарованості.....	143
Киреева З.А. Генезис категории «время» в индивидуальном сознании.....	147
Кошлань И.Г. Типы эмоциональности подростков: гендерный аспект.....	152
Крымова Н.А. Исследование влияния взаимодействия в системе "человек – компьютер" на эмоциональную сферу студентов.....	154
Меліхова І.О. Мотивація навчальної діяльності і ціннісні орієнтації студентів.....	159
Орловская К.А. Стратегии и перспективы как составляющие жизненного пути личности.....	164
Шевяков О.В. Психологічне забезпечення розвитку соціотехнічних систем діяльності операторів-металургів.....	167
Язвинская Е.С. Методологическое и теоретическое обоснования культурно-исторического подхода к изучению телесности.....	172
Педагогіка	
Гальцова Н.П. Психолого-педагогический контекст совершенствования иноязычной подготовки педагогов.....	175
Колісниченко Н.М. Передумови генезису й історичних особливостей формування і розвитку системи підготовки політичної еліти.....	178
Мартинова Р.Ю. Особенности дидактического цикла процесса обучения иностранным языкам.....	183
Оганезова-Григоренко О.В. Теоретичні підходи щодо визначення структури професійного менталітету.....	187
Печенко І.П. Рання соціалізація особистості у поглядах Франсуази Дольто.....	191
Романенко Н.А. Підготовка майбутнього менеджера освітнього закладу: сучасні аспекти.....	196
Сарафанюк Е.І. Результати експериментального дослідження якості загальновійськової підготовки курсантів ВВНЗ.....	201
Ткачук І.О. Філософсько-теоретичне обґрунтування складових інтерпретаційної компетентності студентів.....	203
Методика	
Ананченко Т.П. Духовний подвиг українки з Одеси: Галина Комарова (до питання про вивчення в школі).....	207
Волкова І.В. Мовна й мовленнєва компетенції у психолінгвістичній проекції на методику навчання мови.....	211
Діденко А.І., Скорик Е.А. Проблема прийняття навчальної ситуації дітьми шестирічного віку.....	219
Корнєєва О.Л. Урахування у методичній роботі особистісних аспектів професійного розвитку вихователя дошкільного навчального закладу.....	221
Попова І.І. Використання у дошкільному закладі художніх творів для дітей письменників української діаспори.....	225
Тарарак Т.В. Одеський навчально-виховний комплекс "Надія": шляхи та перспективи розвитку.....	228
Черкасов М.П. Природна програма життєдіяльності людини (ППЖЛ) як різновид критеріїв оцінювання в художній образності.....	230

цей предмет тому, що він потрібен для майбутньої роботи (прагматичний мотив), предмет цікавий, спонукає думати та вимагає спостережливості (пізнавальний мотив). Наприкінці експерименту значно збільшилися показники 1,6, 8, 9, 10, 12, 13,14, 15, 16 причин. Мотив, заснований на пізнавальній потребі, став більш актуальним.

Причини, значущість яких зросла, такі: отримую задоволення при вивченні предмета, просто цікаво, предмет сприяє розвитку загальної культури, предмет спонукає думати, предмет вимагає терпіння.

Отримані дані свідчать про те, що зміни в мотивації вивчення шкільного курсу математики студентами експериментальних груп відбулися в позитив-

ному напрямку. Таким чином, наше припущення щодо шляхів і засобів корекції та розвитку позитивної мотивації вивчення математики студентами – майбутніми вчителями математики виявилось правильним.

Проведене дослідження підтвердило, що посилення професійної спрямованості, залучення методів проблемного навчання, використання інтерактивного навчання, застосування інформаційних (мультимедійних) технологій, використання психологічних методів і прийомів, позитивно впливає на мотивацію навчання студентів і, як наслідок, підвищує якість освіти. Студенти з позитивною мотивацією навчання мають усі можливості стати досвідченими фахівцями, які здобудуть визнання на європейському освітньому ринку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ильин Е.П. Мотивы человека: теория и методы изучения. – К.: Вища школа, 1998. – 512 с.
2. Маркова А.К. Формирование мотивации учения в школьном возрасте. – М.: Просвещение, 1983. – 230 с.
3. Немов Р.С. Психология. Книга 1. – М.: Владос, 2006. – 420 с.
4. Недялкова К.В. Педагогічні умови інтелектуаль-

ного розвитку майбутніх учителів математики у процесі фахової підготовки. Дис. ... канд. пед. наук. – Одеса, 2003.

5. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи. Навч. посібник. – К.: Либідь, 2006. – 316 с.

6. Скороходова Н.Ю. Психология ведения урока. – СПб.: Речь, 2002. – 210 с.

Подано до редакції 05.11.07

РЕЗЮМЕ

В статье изложены результаты исследования, проведенного на базе Института физики и математики ЮУГПУ им. К.Д. Ушинского, посвященного определению путей и механизмов коррекции и развития позитивной мотивации учебной деятельности студентов –

будущих учителей математики. Автор акцентирует, что мотивация учебной деятельности является основой качественной подготовки специалистов в условиях Болонского процесса.

SUMMARY

The article demonstrates some results of the research held on the basis of the Department of Physics and Mathematics of South Ukrainian State Pedagogical University named after K.D.Ushinsky. The research was dedicated to determining the ways and mechanisms of

correction and development of positive motivation of educational activity of students – future teachers of Mathematics. The author emphasizes that motivation of educational activity is the basis of profound training of specialists within the frameworks of Bologna process.

Науковий керівник: к. пед. н., в.о. доц. К.В. Недялкова.

Р.Г. Андрійчук, Р.Ю. Васильєва

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕЧНОЇ ПОВЕДІНКИ ШКОЛЯРІВ У ЗОНІ РАДІАЦІЙНОГО КОНТРОЛЮ

Вплив негативних факторів навколишнього середовища – одна з основних причин захворюваності населення. Аварія на Чорнобильській АЕС призвела до екологічної напруженості в певних регіонах України. У деяких областях радіаційний фактор у поєднанні з соціальними, економічними, гігієнічними проблемами, які існували раніше та виникли в результаті аварії, стали основним етіопатогенетичним чинником захворюваності населення [5: 104]. Вивчення впливу цих змін на здоров'я людини та зменшення їх негативних на-

слідків є однією з нагальних проблем світової науки.

Різні аспекти вивчення радіаційної безпеки знайшли своє відображення в роботах як вітчизняних, так і зарубіжних авторів. Організаційно-педагогічні умови навчально-виховного процесу в районах Чорнобильської аварії вивчали В.Биков, В.Кукуруза, В.Лисенко, І.Літяга, В.Чужикова; питання радіаційно-гігієнічної освіти розкрили В.Грабовський, Т.Глазко; вплив радіаційного опромінення на здоров'я людини досліджували В. Глазко, І.Акоєв, І.Височина, А. Коваленко, К.Логановський,

Т.Макиєнко, А.Дубчак, Д. Стернгласс; питання виведення радіонуклідів із організму та харчування в зоні радіаційного забруднення розглядали В.Корзун, І.Лось, О.Честов, В.Сагло, А. Парац, В.Ванханен та інші.

Пропоновані проблеми є особливо актуальними і стосовно наших досліджень. Метою нашої роботи є обґрунтування проблеми підготовки майбутніх учителів до формування безпечної поведінки школярів у зоні радіаційного контролю.

Особливість Чорнобильської катастрофи полягала у сумарній дозі радіації, направленої на значний контингент населення, постійній дії підвищених рівнів опромінення. Відсутність та неповне і несвоєчасне забезпечення заходів радіаційного захисту призвело до недостатнього впровадження превентивних методів захисту населення.

Дослідники, зокрема Ю.Москальов, І.Василенко, Т.Макиєнко, зазначають про вплив на людину комплексу іонізуючого та ультрафіолетового опромінювання, хімічних факторів, куріння, вживання кави. Дія малих доз радіації в поєднанні із зазначеними факторами, які прийнято називати в онкології зміненим способом життя, на фоні мутагенних та рекомбіногенних ефектів, спричинених радіацією та відповідними факторами ризику, можливо, є одним із негативних чинників впливу на людину [2: 77].

Внаслідок тривалого радіаційного опромінення нервова система мешканців, що потерпіли внаслідок аварії на ЧАЕС, характеризується надмірними навантаженнями, що може вплинути на майбутній генофонд нації. Такі ж самі тенденції простежуються відповідно до результатів дослідження функціонального стану організму студентів Житомирського державного університету. У процесі роботи використовувалися методики дослідження працездатності людини авторів В. Джигиря та В.Жидецького, адаптовані відповідно до представлених у публікаціях рекомендацій [1: 216-217;4]. Наведено діаграми порівняльного аналізу функціонального стану організму студентів (серцево-судинна та нервова системи), що мешкають у зоні радіаційного контролю та відповідно мешканців так званої „чистої зони”.

Розв'язання аспектно визначених нами вище

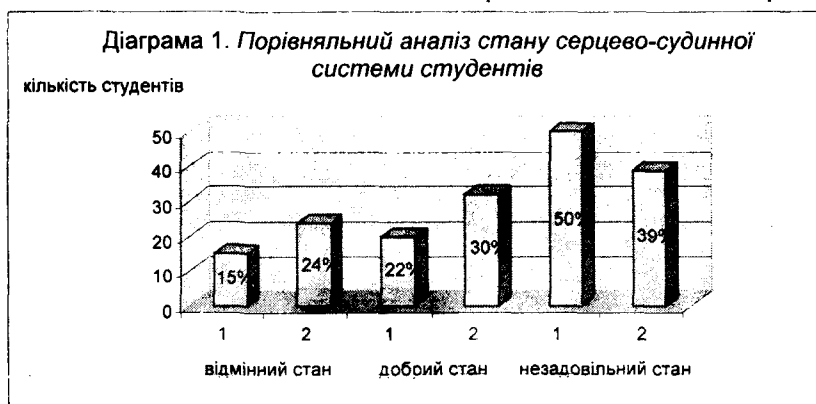
проблем варто пов'язувати з екологічними, медичними, гігієнічними, демографічними, соціальними, психологічними, географічними особливостями конкретного регіону, а також з освітою, зі способом життя та діяльності людей. Суттєвим є засвоєння певних алгоритмів і технологій діяльності: аналіз ситуації, самовизначення, розробка програм дій, засвоєння засобів збереження власного здоров'я. Розв'язання відповідних завдань, на нашу думку, пов'язане з формуванням навичок безпечної поведінки у мешканців зони радіологічного контролю. Підготовка студентів набуває пріоритетного значення в системі наступного становлення їх як учителів та вихователів. Процес формування безпечної поведінки мешканців зони радіологічного контролю розглядається в напрямках:

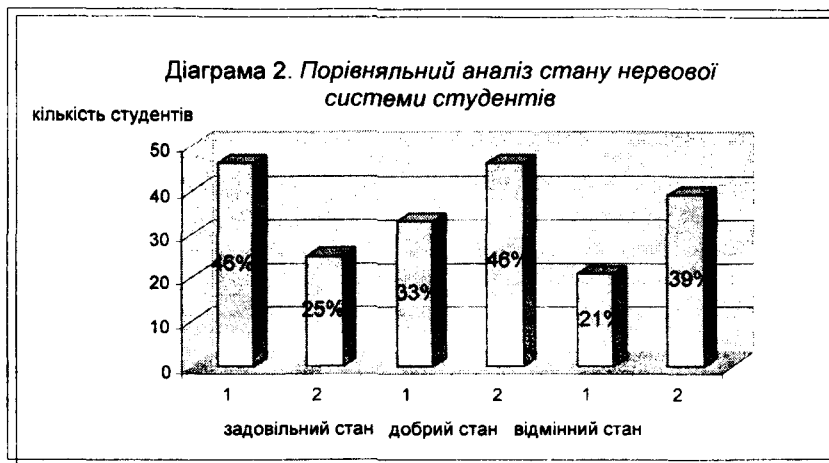
- формування свідомого ставлення щодо безпечної поведінки в зоні радіологічного контролю;
- широке роз'яснення згубних наслідків для здоров'я людини забрудненого радіоактивними атомами хімічних елементів середовища;
- набуття необхідних навичок безпечної поведінки у сфері життя й діяльності в зоні радіологічного контролю.

Для реалізації визначених напрямків формування безпечної поведінки в зоні радіологічного контролю вчитель сам повинен володіти необхідними знаннями, уміннями та навичками безпечної життєдіяльності в забруднених районах.

Для визначення рівня сформованості у студентів умінь та навичок із питань радіаційної безпеки було проведено тестування. Визначено чотири рівня сформованості умінь та навичок майбутніх педагогів щодо безпечного поведіння та корекції поведінки учнів: високий, середній, достатній, низький.

Студенти з високим рівнем сформованості зазначених умінь та навичок характеризувалися глибокими та міцними знаннями з проблем радіаційного захисту в зоні радіаційного забруднення. Вони володіли вміннями та навичками надання допомоги вихованцям з питань збереження, зміцнення їхнього здоров'я на забрудненій території та дотримання вимог харчування і радіаційної безпеки на практиці.

Студенти із середнім рівнем сформованості вмінь та навичок характеризувалися певними знаннями з проблем радіаційного захисту, володіли достатніми вміннями і навичками радіаційної безпеки та збереження здоров'я, однак були недостатньо послідовними у їх дотриманні.

Студенти з достатнім рівнем сформованості вмінь та навичок з радіаційної безпеки характеризувалися недостатньо повними, розрізненими знаннями з питань радіаційного захисту; їх поведінка, як правило, не відповідала вимогам проживання в зоні забруднення. Студенти володіли певними уміннями і навичками збереження і зміцнення здоров'я на забрудненій території, однак дотримувалися вимог харчування та гігієни відповідно до рекомендацій інших.

Студенти з низьким рівнем зазначених умінь та навичок характеризувалися розрізненими знаннями з основ радіаційного захисту. Частина з них майже не володіла уміннями та навичками збереження і зміцнення здоров'я в умовах радіаційного опромінення, практично не дотримувалася гігієнічних вимог.

В експерименті взяло участь 98 студентів (експериментальна та контрольна групи).

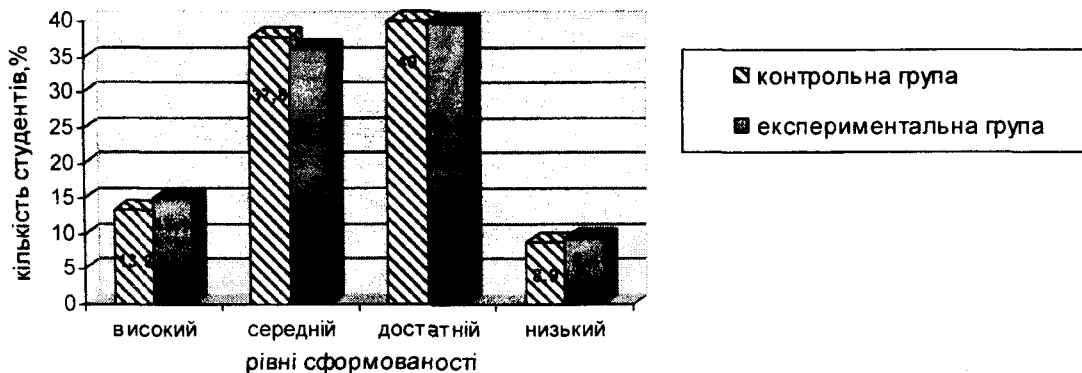
Враховуючи географічне розташування Жито-

мирського державного університету, на кафедрі охорони праці університету розроблена методика проведення лекцій, практичних, лабораторних робіт з теми: "Радіаційна безпека". Вивчення цієї проблеми складається з п'яти навчальних частин, які базуються на географічних особливостях регіону, завданнях соціального захисту, збереженні здоров'я та адаптації населення, що мешкає в забрудненій зоні (схема 1).

Перша навчальна частина "Фізичні основи радіаційної безпеки" спрямована на актуалізацію набутих під час навчання у школі знань. У ході лекції студенти знайомляться з схемою будови та принципами роботи атомного реактора, з процесом радіоактивного розпаду. Самостійно студенти вивчають типи іонізуючого випромінювання, дози та шляхи опромінення. Результатом роботи є складання схем, опорних конспектів, звітів. Контроль проводиться у вигляді тестування.

У другій навчальній частині ("Вплив радіаційного випромінювання на біологічні структури") розглядаються питання видозміни органів та тканин людини при опроміненні, генетичні наслідки та наслідки дії малих доз радіації. Формами роботи є практичні та індивідуальні завдання.

Діаграма 3 Результати констатуючого експерименту

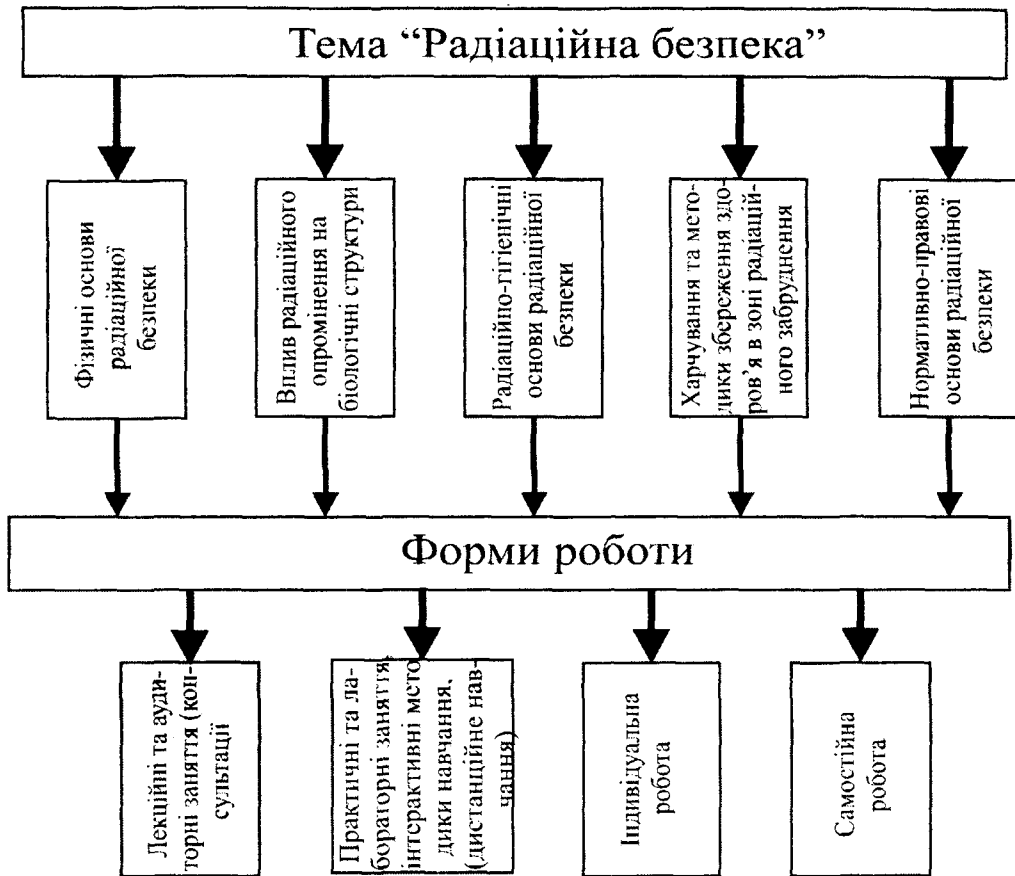

Схема 1

Під час занять студенти набувають навичок прогнозування впливу різних доз опромінення на здоров'я людини, роботу органів, перелік можливих хвороб. Значна увага приділяється наслідкам впливу малих доз опромінення на здоров'я школярів. Теоретичні знання зіставляються із власними результатами дослідження захворювання учнів різних районів області, що здійснено у ході педагогічної практики. Аналіз результатів дослідження презентується у вигляді повідомлень, доповідей, рефератів, інформаційних листків тощо.

Великого значення для правильного вибору моделі поведінки в умовах радіаційного ризику набуває радіаційно-гігієнічна освіта. Це, згідно з нашими дослідженнями, обумовило формування третьої навчальної частини – "Радіаційно-гігієнічні основи радіаційної безпеки". Взагалі, під радіаційно-гігієнічною освітою розуміють цілісну систему заходів у контексті загальної освіти і виховання населення, спрямованих на формування певного рівня гігієнічних знань із питань радіаційного захисту і пов'язаних із ними умінь та навичок практичної життєдіяльності в умовах радіоактивного забруднення. Соціологічні опитування засвідчили дуже низький рівень цих знань як у безпосередніх учасників ліквідації аварії на ЧАЕС, так і загалом у всього населення України [6, 34]. Ефективними формами роботи при вивченні пропонованої навчальної одиниці є мінілекція, практична, самостійна робота, круглий стіл. На

лекції роз'яснюють сутність поняття радіаційно-гігієнічна освіта, розглядають основні санітарно-гігієнічні вимоги до режиму роботи, параметрів оточуючого середовища, рівнів забруднення радіонуклідами різних предметів тощо. Самостійна робота передбачає групові завдання пов'язані з майбутньою педагогічною спеціалізацією. Зокрема, це складання розкладу занять на тиждень, режиму дня учнів, плану проведення туристичних походів з урахуванням вимог безпеки тощо. При виконанні відповідних завдань значна увага приділялася психолого-фізіологічним особливостям мешканців зони радіологічного контролю (швидка втомлюваність, нетерпимість, відчуженість, подразливість, імпульсивність, порушення імунної системи тощо).

Одним із основних аспектів радіаційно-гігієнічної освіти є пояснення раціону харчування. Враховуючи суттєвість харчування для збереження здоров'я та зменшення опромінення організму людини, ці питання виділені нами в окрему навчальну частину під назвою "Харчування та методики збереження здоров'я в зоні радіаційного забруднення". Спеціалісти визначають, що в населення, яке проживає на забрудненій території, основними шляхами надходження радіонуклідів до організму є органи травлення. Проте, незалежно від шляхів надходження, радіонукліди певною мірою всмоктуються та розподіляються по всьому організму, накопичуючись у різних його

органах. Після інкорпорації радіоактивні речовини виводяться з організму із різною швидкістю [3].

Характерною особливістю є те, що через постійну циркуляцію радіонуклідів в організмі всі органи та тканини підпадають під вплив внутрішнього опромінення. Зміст цієї навчальної одиниці визначає систему знань, яка ґрунтується на вивченні особливостей шляхів опромінення організму. Комплекс захисних заходів, а саме: нормування припустимого рівня забруднення харчових продуктів і сировини, заборона або обмеження споживання продуктів місцевого виробництва, заміна їх на такі, що привезені з екологічно чистих регіонів, агрохімічні заходи та інше дозволили в десятки разів знизити дозу внутрішнього опромінення. Проведення агрохімічних заходів дало можливість знизити перехід радіонуклідів у системі ґрунт – рослини. Відповідно знижується не тільки перехід радіонуклідів, а й біологічно необхідних макро- і мікроелементів (кобальту, цинку, заліза, міді, марганцю, йоду тощо), що призводить до росту захворювання рослин, тварин і людини [7: 38]. Усе це зумовило необхідність розробки не тільки радіозахисного, а й лікувально-профілактичного харчування населення, яке мешкає на забрудненій території.

Тому важливо вирішити питання:

- постачання продуктів з мінімальним радіоактивним забрудненням;
- упровадження технології обробки харчових продуктів із метою зниження вмісту радіонуклідів;

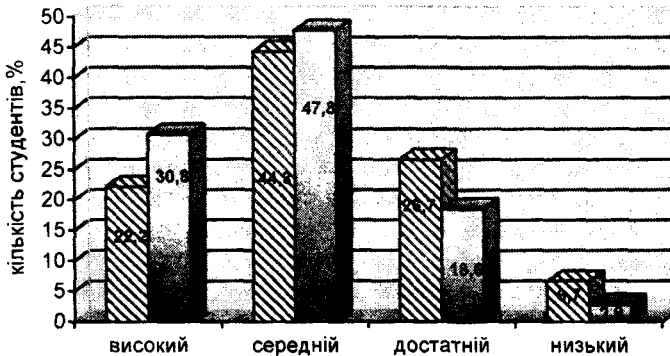
обмеження їх накопичення в організмі;

- стимуляцію різними видами діяльності населення щодо виведення радіонуклідів із організму;
- формування безпечної поведінки заради збільшення опору організму до несприятливих факторів.

Під час лабораторних робіт студентам пропонується скласти добовий раціон харчування для мешканців зони забруднення із врахуванням рекомендацій: кількості необхідних мікроелементів, обробки продуктів для зменшення вмісту радіонуклідів, необхідної енергетичної цінності продуктів, їх переліку тощо. Проведення відповідних тренінгів після практичних занять дозволило студентам засвоїти комплекси фізичних вправ та методів релаксації, які сприяють зміцненню як фізичної, так і психічної складових здоров'я.

Навички безпечної поведінки здобуваються людьми в ході різноманітних видів діяльності. Кожен може стимулювати також пізнавальну діяльність інших, їх самостійну роботу з різними джерелами інформації. Це обумовило в ході нашого дослідження вибір такого методу, як ділова гра для вивчення базису "Нормативно-правових основ радіаційної безпеки". Студенти не тільки ознайомилися з нормативно-правовою базою радіаційного захисту, а й отримали знання щодо прийняття доцільних, обґрунтованих рішень у конкретних життєвих ситуаціях, відстоювання своїх прав щодо виконання законів про захист населення постраждалого внаслідок аварії на ЧАЕС тощо.

Діаграма 4 Результат формуючого експерименту

□ контрольна група
■ експериментальна група

Ефективність розробленої методики підтверджується даними формуючого експерименту. Варто зазначити, що контрольна група вивчала питання радіаційної безпеки за звичайною методикою, експериментальна група – за поданою вище методикою. В експериментальній групі якісний показник (високий та середній рівень сформованості вмій та навичок із питань радіаційної безпеки) збільшився на 27,6%, у контрольній групі на 15,4%.

Вважаємо за доцільне продовжувати дослідження

за такими напрямками:

- 1) зміцнення здоров'я школярів, які мешкають в зоні радіологічного контролю проводити на всіх ступенях освіти;
- 2) підготовку студентів до формування безпечної поведінки школярів у зоні радіологічного контролю проводити відповідно до вимог радіаційно-гігієнічної освіти;
- 3) підготовку студентів здійснювати не тільки на теоретичному, а й на практичному рівні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрійчук Р.Г. Технологія вивчення окремих параметрів стану організму в курсі „Безпека життєдіяльності”. Освітні інноваційні технології у процесі викла-

дання навчальних дисциплін /За ред. О.А. Дубасенюк: Зб. наук.-метод. праць. – Житомир: Вид-во ЖДУ, 2004.

2. Василенко И.Я. Биологическое действие про-

дуктов ядерного деления. Отдаленные последствия поражений // Радиобиология. – 1993. – №33. – С. 76-82.

3. Дедов В.И., Дедов И.И., Степаненко В.Ф. Радиационная эндокринология. – М.: Медицина, 1993. – 208 с.

4. Джигирей В.С., Жидецкий В.Ц. Безпека життєдіяльності. – Львів: Афіша, 1999. – 253 с.

5. Дубчак А.Є. Сучасні уявлення про вплив іонізуючого випромінювання на репродуктивну функ-

цію жінки // Український медичний часопис. – 2001. – №4. – С. 104-107.

6. Грабовський В.А. Чернобыльская катастрофа: контроль радіоактивного забруднення довкілля // Безпека життєдіяльності. – 2005. – №3. – С. 32-36.

7. Корзун В.Н., Лось И.П., Честов О.П. Чернобыль: радиация и питание. – К.: 1994. – 64 с.

Подано до редакції 05.11.07

РЕЗЮМЕ

В статті обоснована необхідність изучения теми "Радиационная безопасность", рассмотрены аспекты подготовки будущих учителей к формированию безопасного поведения школьников в зоне ра-

диологического контроля и представлены формы и методы изучения темы "Радиационная безопасность", приведены результаты констатирующего и формирующего экспериментов.

SUMMARY

The article substantiates necessity of studying the theme "Radiation safety", analyzes some aspects of training future teachers for developing pupils' safe behaviour in zones of radiological control. The author presents some

forms and methods of studying the theme "Radiation safety", demonstrates some results of the establishing and forming experiments.

Н.А. Башавець

ЗДОРОВ'Я – ЗАПОРУКА ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ

В наш час наголос все більше робиться на якість та універсальність підготовки випускника та його адаптованість до ринку праці, на особистісну орієнтованість навчального процесу, його інформатизацію, визначальну важливість освіти в забезпеченні сталого людського розвитку. Необхідність цих процесів диктується Європейською орієнтацією України загалом та входженням України у Європейське освітнє і наукове середовище зокрема. Україна чітко визначила орієнтир на входження в освітній і науковий простір Європи, здійснює модернізацію освітньої діяльності в контексті європейських вимог (уведення двоциклового навчання; запровадження кредитної системи; формування якісної підготовки; розширення мобільності студентів і викладачів; забезпечення працевлаштування випускників; забезпечення привабливості європейської системи освіти), дедалі наполегливіше пращє над практичним приєднанням до Болонського процесу.

Оскільки створилася реальна ситуація конкурентноздатності закладів освіти, спричинена входженням загальноосвітніх навчальних закладів у ринкові відносини, створенням нових недержавних навчальних закладів, підвищилися вимоги до якості підготовки студентів.

Так високоякісні стандарти вищої освіти потребують якісної підготовки студентів, запорукою якої є здоров'я, оскільки тільки здоровий студент здатен оволодіти таким комплексом професійних навчань, умінь та навичок, які допоможуть йому стати висококваліфікованим фахівцем, і цьому сприяє саме ведення ним здорового способу життя.

Ціль статті полягає в обґрунтуванні необхідності здорового способу життя студентів, оскільки здоров'я – є запорукою їх якісної підготовки.

Щодо аналізу останніх досліджень і публікацій. Актуальність даного дослідження обумовлена потребою людини та суспільства у здоров'язбереженні молоді. Довгі роки молодь знаходиться у навчальних закладах, і тому ціннісне ставлення до здоров'я не може формуватися без участі викладачів. Впродовж певного часу наша освіта не приділяла належної уваги зміцненню, збереженню і розвитку здоров'я молоді, не вивчала вплив педагогічного процесу на їх фізичний та психічний стан, не розглядала освітні технології з точки зору здоров'язберегаючої спрямованості.

Перебудова системи освіти, інтеграція в європейський освітній простір поставила перед вищою школою задачі докорінно, всебічно поліпшити якість професійної підготовки майбутніх фахівців.

Проте необхідно зазначити, що для розв'язання проблеми здоров'я молоді склалися необхідні науково-теоретичні передумови. Вони відображені у працях філософів та соціологів (Ю.Лисицин, О.Сахно, О. Кудрявцева, І.Федь, І.Смирнов, С.Горчак, С. Блажей, Л. Сущенко, Л.Рубіна), психологів (В.Ротенберг, С. Бондаренко, В.Леві, Ю.Орлов, С. Дерябо, В.Ясвін), педагогів (Г.Голобородько, Г. Максименко, Л. Заплатников, В. Колбанов, В.Александрова, О.Блінов, В. Воронцова, Г.Зайцев, Н.Новікова), медиків (М. Амосов, Г. Апанасенко, Л.Безматерних, В.Войтенко, Н. Кисельова, Н.Борисенко, Т.Бородюк, Л.Водогреєва, Д. Буяновський), спеціалістів